

Danuta Mastalska

Recepcja i perspektywy mariologii Vaticanum II

Salvatoris Mater 16/1/4, 7-8

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Recepcja i perspektywy mariologii Vaticanum II

Problem recepcji nauczania Soboru Watykańskiego II rzeczywiście trwa nadal mimo upływu tak wielu lat od zakończenia Soboru. Poszczególne kraje w różnym stopniu wdrożyły postanowienia soborowe. Polska, niestety, ma na tym polu jeszcze dużo do zrobienia, ponieważ nie można mówić jeszcze o pełnym wprowadzeniu u nas nauk soborowych. Odnosi się to także (a może zwłaszcza) do założeń mariologicznych.

Tak jak sam Sobór stał się przestrzenią ścierających się ze sobą nurtów mariologii maksymalistycznej i minimalistycznej, podobnie (choć mniej żywiołowo) ma się rzecz z wprowadzaniem w życie mariologii Soboru Watykańskiego II, która przewycięża nie tylko minimalizm, ale jeszcze bardziej widoczny maksymalizm. Niemniej takie właśnie tendencje w terenie powodują nieustanny opór i opóźniają recepcję mariologii soborowej.

Do istotnych dla mariologii wskazań soborowych należały: wezwanie do powrotu do źródeł (Pismo Święte, Tradycja), podkreślenie znaczenia eklezjologii, historii zbawienia, liturgii, misji katolickich oraz ekumenizmu. *Wszystkie te ruchy podkreślały zasadniczą prawdę: Maryja znajduje się w punkcie wyjścia i w centrum tajemnicy zbawienia. Jej zadaniem było wprowadzenie Chrystusa w ludzką wspólnotę, w ludzką historię. Ta rola Maryi jest pierwszoplanowa i wzorcza: Maryja stanowi typ Kościoła. W takiej perspektywie Maryja nie jaśnieje już blaskiem wziętym z odrębnej chwały, lecz światłem samego Boga Zbawiciela świata, w którym otrzymała miejsce wybrane¹.*

Istotną wartością mariologii soborowej jest włączenie jej do eklezjologii, co otworzyło nowe perspektywy przed refleksją mariologiczną. Mimo że również wprowadzenie tej perspektywy nie obyło się bez trudności, niemniej zostało doprowadzone do szczęśliwego finału. Zauważono, że związek Maryi z Chrystusem prowadzi do Jej związku z Kościołem.

Nie do przecenienia dla rozwoju mariologii jest także wskazanie przez Sobór usytuowania rozważań mariologicznych w kontekście historiozbawczym – to podstawowa kategoria metodologiczna.

Te przełomowe i niezmiernie potrzebne ukierunkowania refleksji mariologicznej oraz pobożności maryjnej nie doczekały się jeszcze całkowitej recepcji. Zadaniem mariologów i duszpasterzy jest nieprzerwana, wytrwała praca w tym kierunku.

¹ R. LAURENTIN, *Matka Pana. Krótki traktat teologii maryjnej*, tl. Z. Proczek MIC, Wyd. Księży Marianów, Warszawa 1989, 142.

Należy tu zauważyć, że w podsumowaniu VIII rozdziału *Lumen gentium* Sobór zwraca się z napomnieniem do całego Kościoła o zachowanie i rozwijanie kultu Błogosławionej Dziewicy – szczególnie liturgicznego. Z kolei teologów wzywa, aby wystrzegali się zarówno *wszelkiej fałszywej przesady i nadmiernej ciasnoty umysłu*. Rzecz szczególna – zalecając opieranie refleksji teologicznej na Piśmie Świętym, Ojcach i doktorach oraz liturgii Kościoła, podkreśla priorytetową rolę Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, pod którego kierunkiem mają formułować swe wnioski. Tak aby teologowie mogli pozostać wierni nauczaniu Kościoła i aby nikogo nie wprowadzać w błąd co do tejsze nauki, w tym braci odłączonych (LG 67).

Paweł VI, ogłaszając Konstytucję *Lumen gentium*, uznał rozdział dotyczący Maryi za szczyt i ukoronowanie tejsze Konstytucji. Wskazania soborowe powtórzył jeszcze w adhortacji apostołskiej *Marialis cultus*.

Wartość soborowego ujęcia mariologii podkreślał także Jan Paweł II. Zauważył, że Ojcowie soborowi (po raz pierwszy w dziejach Kościoła!) przedstawili wykład doktrynalny o roli Maryi w dziele Odkupienia i o Jej miejscu w Kościele – ujęcie to nazwał opatrnościowym. Jego zdaniem: *Nauka soborowa o Maryi zachowała swą moc i wyważony charakter, a tematy nie w pełni zdefiniowane znalazły właściwe miejsce w opracowaniu całościowym*².

Po Soborze Watykańskim II do najdonioślejszych dokumentów Kościoła dotyczących Maryi należą *Marialis cultus* Pawła VI i *Redemptoris Mater* Jana Pawła II. Aby jednak ich treść mogła się przebić do świadomości wiernych (a nawet duszpasterzy), wpieryw potrzebna jest pełna recepcja mariologii Soboru Watykańskiego II.

Uzasadnione jest zatem, że teologowie podejmują refleksję dotyczącą tejsze recepcji i jej perspektyw, ponieważ może to przybliżyć „jej dzień”. Temu też służą artykuły teologów zebrane w niniejszej publikacji „Salvatoris Mater”. Większość z nich to referaty wygłoszone podczas 23. Międzynarodowego Kongresu Mariologiczno-Maryjnego w Rzymie (6-9 IX 2012 r.) w ramach sekcji polskiej.

Danuta Mastalska

² JAN PAWEŁ II, *Obecność Maryi na Soborze Watykańskim II (13 grudnia 1995)*, w: *Katechezy Maryjne*, tł. J. Pach, Biblioteka „Niedzieli”, Częstochowa 1998, 50.